

JAK MOTYWOWAĆ DZIECKO DO NAUKI?

Dzieci tak jak dorośli potrzebują codziennej dawki motywacji do działania i mierzenia się z trudnościami. Najsilniejszym bodźcem do nauki jest motywacja wewnętrzna, dzięki której dziecko podejmuje działania z własnej woli, z ciekawości czy z poczucia odpowiedzialności. Pomóżmy zatem swojemu dziecku w zrozumieniu, że nauka jest ważna, uwzględniając przy tym, że dzieci różnią się od siebie i inne metody będą się sprawdzać przy wspieraniu ich motywacji do nauki.

Oto kilka uniwersalnych sposobów:

Wspieraj, ale nie wyręczaj

Rodzice nie muszą na nowo uczyć się tego, co dziecko w szkole. Naukę pozostawmy dzieciom. **Rodzice mają wspierać.** Częstym problemem jest odrabianie prac domowych. **Pomagając w odrabianiu zadań domowych nie należy wyręczać dziecka.** Należy wdrażać je do samodzielnej pracy. Nawet jeśli nasza pociecha nie potrafi poradzić sobie ze szkolnym zadaniem, o wiele lepiej jest wytłumaczyć jej na czym to polega niż wykonywać zadanie za nią. Nie przynosi to żadnego skutku edukacyjnego, a wręcz przeciwnie – hamuje jego rozwój umysłowy. W procesie uczenia się ważną rolę odgrywa samokontrola wykonanej pracy. Chodzi w niej o to, aby dziecko samo odkryło swoje błędy i samo je poprawiło. **Należy dziecko przyzwyczajać do podejmowania wysiłku, do pokonywania trudności, wtedy uwierzy we własne możliwości.**

Mądre motywuj

W procesie szkolnego uczenia się motywacja odgrywa dużą rolę. Jest siłą pobudzającą do nauki, zdobywania wiedzy i rozszerzania własnych zainteresowań. Od kar lepsze są nagrody, ale stosowanie ich musi być ostrożne. Złotym środkiem jest drobna **nagroda, np. w postaci uznania rodziców, ustne pochwały.** Dziecko będzie miało poczucie, że rodzice doceniają jego trud i wysiłek włożony w naukę. Dziecko powinno zrozumieć, po co w ogóle musi się uczyć. Trzeba przystępnie wyjaśnić mu, do czego przydaje się wiedza uzyskana w szkole. Nasza pociecha powinna mieć świadomość, że edukacja jest bardzo praktyczna i czyni nasze życie łatwiejszym.

Wytłumaczymy dziecku praktyczność edukacji. Niech wie, że umiejętność liczenia przydaje się np. do określenia kwoty, jaką trzeba wziąć na zakupy, a umiejętność czytania pozwoli mu samodzielnie czytać jego ulubione bajki. Możemy również opowiedzieć dziecku o tym że szkoła pozwoli mu stać się w przyszłości kimś, kim chce być. Jeśli chce weterynarzem, musi dobrze znać zwyczaje i zachowania zwierząt, a jeżeli marzy by być inżynierem i budować domy, przede wszystkim musi poznać wiele matematycznych wzorów.

Dostrzegaj sukcesy i starania dziecka

Unikaj atmosfery napięcia. Nie okazuj ciągłego niezadowolenia, lecz szukaj mocnych stron swojego dziecka i udzielaj mu wsparcia. Warto rozróżnić tutaj dwa pojęcia: **osiągnięcia, a nie stopnie.** Często pytamy dziecko po powrocie ze szkoły: „Co dziś dostałeś?“, a powinniśmy zapytać: „Czego się dziś nauczyłeś?“. O ile łatwo jest doceniać osiągnięcia dziecka, które otrzymuje dobre stopnie, to gorzej jest z dzieckiem, które ma kłopoty w nauce. Warto się zastanowić, czy niepowodzenia w nauce nie są objawem konkretnej przyczyny. Omawiając jego pracę, najpierw podkreśl dobre strony, wskazując nad czym mogłoby jeszcze popracować. Czasami powstrzymaj się z oceną, zachęcaj do samooceny: „*Nie jesteś zadowolony z efektów swojej pracy? Czy jest coś, co chciałbyś poprawić?*”

Nie stawiamy dziecku zbyt wygórowanych wymagań, swoje oczekiwania dostosujmy do jego możliwości. Dzieci różnią się między sobą pod względem zdolności do nauki, więc nie każdy uczeń może mieć same piątki. Warto doceniać nie tylko końcowy efekt pracy ale np. przystąpienie do pracy, zaangażowanie. Jeśli rodzice będą skupiać uwagę jedynie na niepowodzeniach dziecka, wówczas szybko straci ono chęć do nauki. Najlepszy efekt da pochwała konkretna, wskazująca na pozytywne działanie, a nie pochwała dziecka jako takiego np. „Świetnie obliczyłeś/ęś to zadanie z matematyki”, „Znalazłeś/ęś bardzo dobrą drogę do rozwiązania tego zadania”, „Fantastycznie narysowałeś/ęś to drzewo”, zamiast zdań typu: „Jak zawsze jesteś dobra/y z matematyki”, czy też „Masz niezłe zdolności plastyczne”.

Wdrażaj dziecko do systematyczności

Naucz dobrej organizacji pracy (odrabianie lekcji o tej samej porze, ale nie bezpośrednio przed lub po szkole) i zadbaj o odpowiednie miejsce do nauki (stały kąciak do pracy).

Pomagaj dziecku w odrabianiu lekcji i pokonywaniu trudności – nie oznacza to jednak, że masz wykonać zadanie za dziecko. Pomóż mu zrozumieć polecenie, zaplanujcie poszczególne etapy niezbędne do wykonania zadania, w razie potrzeby udziel wskazówek. Czasem dziecko po prostu nie wie, w jaki sposób zabrać się do pracy. Podpowiedzmy dziecku, co może zrobić, aby wykorzystać czas przeznaczony na naukę w **sposób jak najbardziej efektywny**. Trudno jest w jeden wieczór przygotować się do sprawdzianu z całego półrocza, kiedy jednak naukę rozłoży się w czasie, wówczas okazuje się, że wystarczy każdego dnia opracować jeden czy dwa tematy, aby skutecznie opanować cały materiał. Podobnie jest z nauką wiersza bądź czytaniem lektur. Nie warto tego zostawiać na ostatnią chwilę. Uczeń zachęcony do systematyczności sam szybko zauważy, że przyswajanie wiedzy stopniowo i małymi partiami zajmuje stosunkowo niewiele czasu i nie wymaga zbyt dużego wysiłku.

Ważne: *W nauce warto stosować różnego rodzaju techniki ułatwiające zapamiętywanie. Notatki z wykorzystaniem różnych kolorów, podkreśleń i zabawnych rysunków, bazowanie na skojarzeniach, robienie wykresów, map myśli. Wszelkiego rodzaju fiszki, czyli słowa kluczowe i hasła w książkach, na tablicy, ścianie, biurku. To wszystko może pomóc dziecku lepiej i bardziej trwale opanować materiał.*

Buduj w dziecku poczucie własnej wartości

Dziecko będzie myślało pozytywnie o sobie, gdy będzie miało **poczucie własnej wartości**. Rolą rodziców jest pomóc wykształcić w dziecku energię i inicjatywę, by zrekompensować poczucie niskiej wartości, by znaleźć sposób zrównoważenia swojej słabości, by dziecko myślało: „*Może nie jestem najlepszym uczniem w klasie, ale za to najlepiej śpiewam czy gram w piłkę*”. Jest to szczególnie ważne w okresie dojrzewania, bo wówczas często jedynym źródłem poczucia własnej wartości jest akceptacja grupy rówieśniczej.

Wiara we własne możliwości może zaprowadzić na sam szczyt, a jej brak powoduje utratę mnóstwa fantastycznych okazji do nauki, zabawy, poznania ciekawych ludzi.

Nie pozwól dziecku, aby źle mówiło o sobie

Często mamy okazję słyszeć, że dziecko źle mówi o sobie: „*jestem głupi*”, „*nie dam rady*”, „*i tak mi się nie uda*”. Są to głosy, które są wrogami sukcesu. Czasem **nieświadomie nadajemy dziecku etykietę** i tak o nim mówimy: „*ten nie jest zdolny, ten powolny, ten zapominalski*”. Sprawiamy, że dziecko tak zaczyna myśleć o sobie. Opatrywanie dzieci etykietami ogranicza ich nadzieje, marzenia i możliwości.

Lęk przed niepowodzeniem powoduje u tych dzieci występowanie tendencji do rezygnacji, formułowanie niskich aspiracji i niskich oczekiwań oraz unikanie zadań, czy wręcz wagarowania.

Nie porównuj dziecka

Nie porównuj dziecka do rodzeństwa, kolegów, lecz do poprzedniego jego poziomu umiejętności – uświadamiasz mu w ten sposób postępy i motywujesz do dalszej pracy. W przypadku zniechęcenia dziecka lub doświadczenia przez nie porażki – **nie zaprzeczaj jego uczuciom** mówiąc, że nic się nie stało, lecz nazwij jego uczucia: „*Widzę, że jest Ci bardzo smutno z tego powodu..., że jesteś rozczarowany..., że zadanie to sprawia Ci trudność*”. Zachęć je do wymyślenia, jak można rozwiązać dany problem, zaproponuj własne pomysły i wspólnie zdecydujcie, które pomysły wydają się możliwe do zrealizowania.

Okazuj życzliwe zainteresowanie sprawami szkolnymi dziecka

Zamiast wypytywać i kontrolować, raczej słuchaj uważnie i okaż zrozumienie dla jego uczuć. Gdy dziecko popadnie w kłopoty pamiętaj, że przede wszystkim to on ma problem. **Zamiast krytykować i oceniać – dodaj mu otuchy:** „*Matematyki można się nauczyć, wierzę, że ty to potrafisz*” i zachęcaj je do wyciągnięcia własnych wniosków: „*Jak myślisz, dlaczego Ci nie poszło na tym sprawdzianie? Z czym masz kłopot? Czego potrzebujesz, żeby sobie z tym poradzić?*” Jeśli widzisz, że sprawy dziecka idą źle, **nie wahaj się powiedzieć mu o tym, co cię martwi i czego od niego oczekujesz:** „*Dowiedziałam/em się, że ostatnio przychodzisz do szkoły nieprzygotowana/y. Oczekuję, że będziesz odrabiał/a prace domowe i przygotowywał/a się do zajęć. Jeżeli czegoś nie rozumiesz, chętnie Ci pomogę.*” Jeżeli dotychczas nadmiernie kontrolowałeś swoje dziecko – **oddaj mu odpowiedzialność za naukę.** Możesz zawrzeć z nim kontrakt: „*Od dzisiaj nie będę naganiał/a Cię do lekcji. Jesteś już dojrzały i wierzę, że sam potrafisz zaplanować sobie pracę. Zawsze możesz liczyć na moją pomoc, a raz w tygodniu chciałabym, żebyś zdawał/a*

mi relację jak sobie radzisz i z czym miałeś trudność.”Gdy dziecko o czymś zapomni, **pozwól mu ponieść konsekwencje** i zachęć do wyciągnięcia wniosków.

Rozwijaj pasje

Każdy z nas wykonuje i uczy się z przyjemnością tego, co lubi. Tak samo jest w przypadku dzieci. Nie ma się więc co dziwić, kiedy nasza córka lub syn lepiej radzą sobie np. z przedmiotami ścisłymi niż naukami humanistycznymi. Wiedzę o zainteresowaniach i pasjach dziecka warto wykorzystać w motywowaniu. Nie wymagajmy od dziecka najlepszych ocen ze wszystkich przedmiotów, bądźmy wyrozumiali dla jego przedmiotowych upodobań. Umożliwiamy mu oddanie się pasji np. przyrodniczej, kupujemy mu pomoce naukowe z tej dziedziny, wspierajmy rozwój zainteresowań ze świadomością, że dziecko dzięki korzystaniu ze swoich mocnych stron, rozwija także swój umysł i czyni go bardziej otwartym.

Pokazuj autorytety

Dla każdego z nas największą motywacją do działania bywają osiągnięcia innych osób, szczególnie tych, które znamy. Nic bardziej nie przekonuje niż namacalny dowód na sukces. Uczniom również przydają się takie wzorce. Ale tylko te atrakcyjne z ich punktu widzenia. Bardziej niż najlepszy uczeń z klasy zdobywający najwyższe stopnie z przedmiotów przekona ich np. ulubiony sportowiec, który skończył studia i zna języki obce.

Ważne: Szukajmy autorytetów wokół dziecka, zwracajmy uwagę na jego zainteresowania i pokazujmy mu pozytywne aspekty edukacji na przykładach znanych i lubianych. Nie zapominajmy przy tym o sobie. My też powinniśmy świecić przykładem – dzięki temu będziemy wiarygodni w oczach dziecka.

Zachęcajmy dziecko do rozmów, do myślenia, do wyrażania własnych opinii. Rozbudzajmy w nim zainteresowanie otaczającym światem. Pokażmy mu, że nauka potrafi być naprawdę interesująca i przyjemna. To od nas dorosłych zależy, czy nauczy się ono systematycznej pracy i obowiązkowości. Wszak to my Rodzice jesteśmy dla nich największymi autorytetami.

Zachęcamy również do obejrzenia filmu o motywacji:

<https://www.youtube.com/watch?v=DG0Yys5zky4&list=PLWuGvFSnLu3-zMdotZrEVCNSSX2NSjvfz&index=1>

Źródła:

Brophy. J – „Motywowanie uczniów do nauki”

Buchner. Ch- „ Sukces w szkole jest możliwy”

Hamer.H – „ Do efektywności nauczania”

Harmin. M – „Duch klasy”. Jak motywować uczniów do nauki?

McGinnisa. A – „Sztuka motywacji”

D. Stipek, K.Seal- „Jak nakłonić dziecko do nauki?”

G.W.Green – „Jak pomagać dziecku w nauce?”

A.Faber, E.Mazlish – „Jak mówić, żeby dzieci uczyły się w domu i w szkole”

Strony internetowe: www.edux.pl, www publikacje.edu.pl, www.sp6.laziska.pl/porada, www.poradniapp-lipsko.pl/porady-instruktaze/porady-dla-rodzicow-dziecka-z-trudnosciami-w-nauce/, www.sp2.pulawy.pl/ped_9.pdf

